

7.4 Huishoudelijke hulp

Algemeen

Bij maatschappelijke ondersteuning gaat het onder meer om de bevordering van de zelfredzaamheid van personen met een psychische of fysieke beperking. Daaronder valt ook het voeren van een gestructureerd huishouden. Dit houdt volgens vaste rechtspraak in ieder geval het volgende in:

- het schoon en op orde houden van het huishouden; en
- het kunnen beschikken over schoon beddengoed, schone kleding en boodschappen.

Bij het schoon houden van een huis gaat het om een naar algemene maatstaven aanvaardbare hygiënestandaard voor bewoning. Het is van belang dat het huis niet vervuult en voldoende frequent wordt schoongemaakt. De inwoner moet gebruik kunnen maken van een schone kamer, als slaapkamer of hobbykamer in gebruik zijnde ruimtes, keuken, sanitaire ruimtes en gang/trap. Buitenruimten vallen er dus niet onder. Een schoon huis betekent niet dat alle vertrekken wekelijks schoongemaakt moeten worden. Wanneer er een indicatie voor huishoudelijke hulp wordt afgegeven, is het vervolgens aan de inwoner om samen met de huishoudelijke hulp afspraken te maken over wat wanneer gedaan wordt.

De maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp ziet op structurele ondersteuning bij het schoonhouden van de woning. Eenmalige opschoonacties (sanering) in verband met ernstige woningvervuiling vallen er niet onder. Wel kan na sanering een éénmalige grote schoonmaak worden ingezet op grond van de Wmo 2015, voor zover de betrokkene zelf niet over de middelen beschikt. In de regel gaat deze eenmalige actie dan gepaard met een indicatie huishoudelijke hulp voor structurele ondersteuning.

Huishoudelijke hulp is onder te verdelen in verschillende taakvelden. De gemeente maakt onderscheid tussen huishoudelijke hulp “basis” (HH) en huishoudelijke hulp “plus” (HH plus). Onder de basistaken vallen:

- Licht uitvoerend werk;
- Zwaar uitvoerend werk;
- Wasverzorging;
- Boodschappen doen.

Bij HH plus gaat het om de volgende taken:

- Maaltijden (voor)bereiden en/of opwarmen (indien er geen voorliggende oplossingen zijn);
- Organisatie van het huishouden (structuur aanbrengen)
- Advies en instructie over het voeren van een huishouden (aanleren van vaardigheden)
- Helpen bij en toezien op verzorging van kinderen.

Voor zover de HH plus taken al worden uitgevoerd via de Zvw of zijn meegenomen in de indicatie voor begeleiding (paragraaf 7.6) wordt geen tijd vanuit huishoudelijke hulp geïndiceerd.

Ook voor huishoudelijke hulp geldt dat het in beginsel moet gaan om een langdurig noodzakelijke ondersteuning. Zoals eerder aangegeven geldt bijvoorbeeld in geval ontslag uit een ziekenhuis de hoofdregel dat de inwoner in zijn eigen ondersteuning moet voorzien. Deze ondersteuning is in de regel ook voorzienbaar. In geval van een noodsituatie kan een uitzondering worden gemaakt op de hoofdregel. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar de mate waarin de huishoudelijke hulp al dat niet uitstelbaar is. Niet-uitstelbare taken zijn het nuttigen van de maaltijd en de verzorging van kinderen. Wel-uitstelbare taken zijn stofzuigen, reinigen van sanitair en keuken, alsmede het verschonen van bedden.

Bepaalde onderdelen van huishoudelijke hulp (zoals maaltijdverzorging of organisatie van het huishouden) worden mogelijk al uitgevoerd via bijvoorbeeld de wijkzorg dan wel is hiermee wellicht

al rekening gehouden bij het indiceren van de maatwerkvoorzieningen persoonlijke verzorging (paragraaf 7.5) of begeleiding (paragraaf 7.6). Dit wordt dan integraal afgestemd. Als de inwoner regie over huishoudelijke taken nodig heeft, maar verder geen hulp bij het huishouden zelf, wordt alleen ambulante ondersteuning (begeleiding, al dan niet in combinatie met persoonlijke verzorging) ingezet. De maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp is dan niet aan de orde.

Eigen kracht

Inwoner verricht zelf de huishoudelijke taken binnen de mogelijkheden die de inwoner heeft. Dit kunnen ook deeltaken zijn. Hiermee wordt rekening gehouden bij het indiceren van de benodigde ondersteuning vanuit de Wmo 2015. Als de inwoner al gewoon was om voor eigen rekening een schoonmaakhulp in te huren, dan is het enkele feit dat er zich beperkingen voordoen geen reden om een beroep te doen op gemeentelijke ondersteuning. Wel moet in het onderzoek worden meegewogen of er sprake is van gewijzigde omstandigheden ten gevolge van het ontstaan van de beperkingen van inwoner. Gewijzigde omstandigheden kunnen zijn het wegvallen van financiële mogelijkheden van de inwoner of een toename van de benodigde ondersteuning van inwoner. In het laatste geval komt alleen de extra ondersteuning in aanmerking voor compensatie op grond van de Wmo 2015.

Wanneer de inwoner feitelijk geen beperkingen heeft om huishoudelijke taken te verrichten, maar de vaardigheden mist om de huishouding te doen, bijvoorbeeld omdat zijn partner dat altijd deed, dan kan de inwoner vanuit de Wmo 2015 gedurende korte tijd begeleiding en advies krijgen om de vaardigheden aan te leren. Een en ander voor zover de inwoner niet beschikt over een netwerk om hem te ondersteunen. De eventueel benodigde Wmo indicatie wordt individueel afgestemd.

Gebruikelijke hulp

In geval inwoner huisgenoten heeft, worden zij geacht huishoudelijke taken over te nemen voor zover dit redelijkerwijs van hen kan worden verwacht. Deze verplichting geldt in de regel voor alle huisgenoten van 18 jaar en ouder. De leefeenheid is namelijk in gezamenlijkheid verantwoordelijk voor het huishoudelijk werk. In de meeste gevallen zal het om gezinsleden van inwoner gaan. Echter, ook in geval van bijvoorbeeld kamerhuur kan van de betreffende medebewoner een bijdrage worden verlangd waar het gaat om het schoonhouden van gemeenschappelijke ruimten.

Afhankelijk van de leeftijd en belastbaarheid wordt ook van de inwonende kinderen een bijdrage in de huishouding verwacht. Daarbij wordt het volgende in acht genomen:

kinderen jonger dan 18 jaar:

- Kinderen tot 5 jaar leveren geen bijdrage aan het huishouden;
- Kinderen tussen 5-12 jaar worden naar hun eigen mogelijkheden betrokken bij lichte huishoudelijke werkzaamheden als opruimen, tafel dekken/afruimen, afwassen/afdrogen, boodschap doen, kleding in de wasmand gooien;
- Kinderen van 13 tot en met 17 jaar kunnen naast bovengenoemde taken ook hun eigen kamer op orde houden (rommel opruimen, stofzuigen en bed verschonen).

jong volwassenen van 18-23 jaar:

Van een volwassen gezonde huisgenoot wordt verwacht dat deze de huishoudelijke taken overneemt wanneer de primaire verzorger uitvalt. Een 18 t/m 22 jarige wordt verondersteld een eenpersoonshuishouden te kunnen voeren. De huishoudelijke taken voor een eenpersoonshuishouden zijn:

- schoonhouden van sanitaire ruimte;
- keuken en één extra kamer;
- de was doen;
- boodschappen doen;

- maaltijd verzorgen;
- afwassen en opruimen.

Indien nodig kan ook de opvang en/of verzorging van jongere gezinsleden tot hun taken behoren.

Bovenstaande is te normeren naar 2 uur uitstelbare en 3 uur niet uitstelbare huishoudelijke taken per week. Onder huishoudelijke taken vallen zowel uitstelbare als niet-uitstelbare taken (zie boven).

Sociaal netwerk

Bij ondersteuning door het sociaal netwerk kan worden gedacht aan:

- (ondersteuning bij) boodschappen doen;
- afval verwijderen;
- terbeschikkingstelling van praktische gebruiksmiddelen, zoals een robotstofzuiger.

Algemeen gebruikelijke voorzieningen

Voorbeelden van algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn:

- schoonmaakmiddelen;
- hulpmiddelen bij huishoudelijke taken, zoals een vaatwasser, magnetron, stofzuiger, huishoudtrap;
- boodschappendienst (voor zover feitelijk voorhanden);
- maaltijdservicedienst (voor zover feitelijk voorhanden).

Richttijden

Onderstaande richttijden zijn afgeleid van de CIZ Wmo-richtlijn van december 2006. Er is rekening gehouden met de grootte van de woning en de samenstelling van het huishouden. Bij het indiceren van huishoudelijke hulp wordt de werkelijke ondersteuningsbehoefte van de inwoner in kaart gebracht. De richttijden zijn een hulpmiddel. Van de richttijden kan worden afgeweken als daar aanleiding toe bestaat. Te denken valt aan een hogere vervuilingsgraad als gevolg van de beperking/aandoening van de inwoner. Ook wanneer als gevolg van een allergie (na woningsanering) een hogere hygiënestandaard geldt, kan extra tijd worden geïndiceerd. Minder is ook mogelijk, bijvoorbeeld als de inwoner weliswaar over een grote woning beschikt, maar feitelijk alleen de benedenverdieping gebruikt. Er wordt alleen tijd geïndiceerd, als de betreffende activiteiten ook feitelijk benodigd zijn. Indien er bijvoorbeeld sprake is van het incidenteel strijken van kleding, dan wordt hiervoor niet apart tijd geïndiceerd. De tabel bevat tevens richttijden op deelactiviteiten. Zo is bijvoorbeeld huishoudelijke hulp licht onderverdeeld in stof opnemen, opruimen (waaronder bed opmaken) en afwassen. Per deelactiviteit is een richttijd opgenomen. Als inwoner een deel van een taak zelf dan wel met behulp van zijn netwerk kan verrichten, wordt de daarmee gemoeide tijd afgetrokken van de richttijd. De bijdrage in de werkzaamheden moet wel een substantieel en structureel karakter hebben.

Tabel huishoudelijke hulp

RICHTTIJDEN PER WEEK (IN MINUTEN)			
ACTIVITEITEN	1 of 2 persoons huishouden met een kleine tot middelgrote zelfstandige woning (tot circa 130 m ²)#	≥ 3 of meerpersoons huishouden of een grote woning (> 130 m ²)	≥ 3 persoons huishouden en een grote woning (> 125 m ²)
HH BASIS			

Licht	60 minuten	75 minuten	90 minuten
Stof afnemen	20	35	40
Opruimen, bed opmaken	20	20	25
Afwassen (niet bij maaltijdzorg)	20	20	25
Zwaar	90 minuten	135 minuten	180 minuten
Stofzuigen, dweilen	45	65	90
Badkamer, toilet, keuken	30	45	60
Periodieke werkzaamheden (o.a. opruimen huishoudelijk afval opruimen, bedden verschonen, ramen zemen (binnenzijde))	15 # Dit is gelijk aan de gemiddelde grootte van een eengezinswoning in Hilversum: bron CBS januari 2013	25	30
Wasverzorging (1, 2 of 3 personen)*	60 / 90	60 / 90 / 120	60 / 90 / 120
Wasmachine vullen en legen	10 15	10 15 20	10 15 20
Droger vullen en legen	5 10	5 10 15	5 10 15
Ophangen was	10 15	10 15 20	10 15 20
Opvouwen en opruimen was	15 20	15 20 25	15 20 25
Strijken (bovenkleding)	20 30	20 30 40	20 30 40
*indicatie op basis van aantal personen in het huishouden Aanvullende ondersteuning (30 minuten per week) kan worden geïndiceerd in geval van noodzakelijke extra bewassing, zoals bij: - bedlegerigheid - overmatige transpiratie of bij incontinentie			
Boodschappen (voor zover niet algemeen gebruikelijk)	60	60	60
Dagelijkse organisatie	15	15	15
Bij dagelijkse organisatie van het huishouden kan worden gedacht aan: opstellen boodschappenlijst, structureren van activiteiten betreffende de huishouding en het beheer van middelen (zoals toezien op houdbaarheidsdatum producten).			
HH PLUS			
Broodmaaltijden	15 minuten per keer (max 105 minuten per week)	15 minuten keer (max 105 minuten per week)	15 minuten per keer (max 105 minuten per week)
Warme maaltijd Opwarmen (voorliggend t.o.v. koken) Koken (als dit noodzakelijk is, zoals in geval van bijzondere diëten)	15 minuten per keer (105 minuten per week) 30 minuten per keer (max 210 minuten per week)	15 minuten per keer (105 minuten per week) 30 minuten per keer (max 210 minuten per week)	15 minuten per keer (105 minuten per week) 30 minuten per keer (max 210 minuten per week)

In onderstaande tabel worden de richttijden gegevens met betrekking tot de zorg voor kinderen, voor zover de ouders/wettelijk vertegenwoordigers daar niet tot in staat zijn. Deze richttijden zijn afkomstig van de Richtlijn indicatiestelling Hulp bij het huishouden van de MO-zaak van januari 2011.

Verzorging en/of tijdelijke opvang van kinderen	
Naar bed brengen / uit bed halen	10 minuten per keer per kind
Wassen en kleden	30 minuten per dag per kind
Eten en/of drinken geven	20 minuten per broodmaaltijd 25 minuten per warme maaltijd
Babyvoeding: flesje / borstvoeding	20 minuten per keer per kind
Luier verschonen	10 minuten per keer per kind
Naar school / crèche brengen / halen	15 minuten per keer per gezin
Factoren meer hulp	
Indien opvang noodzakelijk is	Tot 40 uur per week
Bijzonderheden	
Maximale duur voor opvang is 3 maanden	
Bijzonderheden	
Specifieke voorliggende voorzieningen voor opvang: zorgverlof, crèche, kinderopvang, buitenschoolse / tussenschoolse opvang, gastouder, etc.	

Algemene regels gesteld aan de ontvangst van huishoudelijke hulp:

- de inwoner zorgt voor aanwezigheid van afdoende schoonmaakmiddelen en schoonmaakhulpmiddelen (stofzuiger, huishoudtrap etc.), zodat de huishoudelijke dienstverlening conform de kwaliteitsnormen kan worden ingezet;
- de inwoner komt afspraken na inzake planning en eigen taken (dit ter voorkoming van “no shows” en onnodig extra werk);
- de inwoner (en eventuele huisgenoten) onthoudt zich van onbetamelijk gedrag jegens de hulpverlener en zorgt voor een veilige werkomgeving.